
Handläggare
Robin Hagblom
018-727 43 81

Datum
2020-11-18

Diarienummer
2018-2249

Till miljö- och hälsoskydds nämndens
sammanträde den 18 november 2020

Remiss gällande ansökan om tillstånd för bergtäkt m.m. inom fastigheten Onslunda 3:1, 5:7

Remiss från Mark- och miljödomstolen, mål M8985-19. Remisstid: 2020-11-20.

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskydds nämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande daterat den 18 november 2020 till Mark- och miljödomstolen.

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Skanska Industrial Solutions AB ansöker hos Mark- och miljödomstolen om att under 30 år bedriva bergtäktsverksamhet med ett totalt uttag på 30 000 000 ton och ett maximalt uttag på 1000 000 ton årligen, bedriva krossning och sortering av berg, asfaltstillverkning, lagra och hantera massor samt deponera avfall. Bergtäkten planeras ca 2 mil norr om centrala Uppsala. Uppsala kommun genom miljö- och hälsoskydds nämnden har synpunkter på ansökan och kompletteringar med avseende på innehållet i föreslagna villkor samt tekniska detaljer.

Bakgrund

Skanska Industrial Solutions AB (sökande) ansöker hos Mark- och miljödomstolen (MMD) om att under 30 år bedriva bergtäktsverksamhet med ett totalt uttag på 30 000 000 ton och ett maximalt uttag på 1 000 000 ton årligen. Ärendet kungjordes av MMD och miljö- och hälsoskydds nämnden (nämnden) yttrade sig i juni 2020. Bolaget har därefter bemött nämndens synpunkter och nämnden har åter beretts möjlighet att yttra sig i ärendet.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) har synpunkter på ansökan och kompletteringar med avseende på innehållet i föreslagna villkor samt tekniska detaljer. Nämnden hänvisar till tidigare yttranden och lämnar i detta yttrande kompletterade synpunkter. Nämnden lämnar därmed synpunkter på följande områden; eldrift och bränslen, stenkast, arbetstider, buller, dricksvattenbrunnar, provtagning av berget, reningsanläggning, lagringskapacitet av ytvatten och lagring och hantering av massor som komplement till tidigare yttranden.

Kommentarer till redovisad behovsutredning

Sökande har reviderat sin behovsutredning och uppger nu tillståndsgivna uttagsmängder som inkluderar även mängder från den nya tåkten i Vänge (Almby bergtäkt) och utökat uttag från tåkten i Läby-Österby (55:ans bergtäkt) som tidigare saknades. Sökande använder SGUs prognos för ballast i Uppsala län (SGU-rapport 2018:09, sida 10 och 11) vari det står, ”behovet av material kommer uppgå till 4,2 miljoner ton ballast per år i medeltal för perioden 2015–2035”.

Nuvarande tillståndsgivna mängder från befintliga tåkter i regionen ligger på ca 3,75 miljoner ton per år men från och med ca år 2029 minskar mängderna till 2 miljoner ton per år för att sedan minska igen till 1,75 miljoner ton per år ca år 2032. Med Onslunda bergtäkts årliga maxuttag på 1 miljon ton per år uppgår de tillståndsgivna mängderna i regionen till ca 3,75 miljoner ton per år ca år 2025, 3 miljoner ton per år ca år 2029 och 2,75 miljoner ton per år ca år 2032.

SGU inkluderar även ett slags säkerhetsintervall i form av prognoser för hög och låg aktivitet inom bygg- och anläggningsbranschen under prognostiden. För låg aktivitet uppskattas behovet nå en botten år 2025 och bli som lägst drygt 3 miljoner ton per år för att sedan öka med tid. Som jämförelse är behovet år 2025 för hög aktivitet ca 5,75 miljoner ton per år med denna tidpunkt en del i en enbart ökande trendlinje.

Miljöförvaltningen

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Yttrande över ansökan om tillstånd för bergtäkt m.m. inom fastigheten Onslunda
3:1, 5:7, 18 november 2020

Bilaga 2: Kartbilaga 1

Bilaga 3: Kartbilaga 2

Handläggare
Robin Hagblom
018-727 43 81

Datum
2020-11-18

Diarienummer
2018-2249

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 1104
131 26 Nacka
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Yttrande över ansökan om tillstånd för bergtäkt m.m. inom fastigheten Onslunda 3:1, 5:7

Remiss från Mark- och miljödomstolen, mål M8985-19. Remisstid: 2020-11-20

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) har synpunkter på ansökan och kompletteringar med avseende på innehållet i föreslagna villkor samt tekniska detaljer och lämnar synpunkter inom nedanstående områden som komplement till tidigare yttranden.

Eldrift och bränslen

Nämnden hänvisar till tidigare yttrande men vill understryka vikten av att minimera klimatpåverkan genom att använda el från det fasta elnätet för att driva stationära anläggningar (t.ex. krossar, sorteringsverk, m.fl.) när tillräckligt stor yta är tillgänglig och iordningställd. Nämnden vill också understryka att när detta inte är möjligt ska fossilfritt flytande bränsle användas i så stor utsträckning som möjligt när det finns att tillgå.

Nämnden vill även att sökande förtydligar vad som menas med ”oförutsedda händelser” i sitt förslag till villkoret rörande situationer där el inte behöver användas.

Stenkast

I sitt tidigare yttrande har nämnden skrivit att stenkast inte får förekomma utanför verksamhetsområde. Med hänsyn till normala kastlängder upp till 210 m som beskrivs i den inlämnade rapporten *riskanalysen avseende vibrationer och luftstöv* samt bredden av verksamhetsområdet på ca 300 m kan slutsatsen dras att stenkast utanför verksamhetsområdet är sannolikt om inte skyddsåtgärder vidtas. Nämnden anser även fortsättningsvis att stenkast inte får förekomma utanför verksamhetsområdet med hänvisning till risker för människor som vistas i närområdet.

Sökande skriver att för att uppfylla ett sådant villkor som ovan skulle skyddsåtgärder behöva vidtas mot väst som liknar de som är planerade för att skydda området mot öst (väg E4). Sökande skriver att sådana skyddsåtgärder är kostsamma och skulle påverka verksamhetens lönsamhet.

Sökande redovisar dock inte några siffror på vad merkostnaden skulle bli för att vidta skyddsåtgärder mot väst. Nämnden kan därmed inte göra någon annan bedömning än att stenkast utanför verksamhetsområdet inte får förekomma.

Arbetstider

Nämnden hänvisar till sitt tidigare villkorsförslag till arbetstider med utrymme för eventuella medgivanden till undantag där särskilda skäl föreligger.

I den inlämnade bullerutredningen finns scenarier för buller vid olika tidpunkter på dygnet. Kravet nattid är att ljudnivån inte får överskrida 40 dB(A). I scenario 7.5 etapp 1 nattid, beräknas ljudnivån vid fastigheten Onslunda 3:1 (i öst) till 38 dB(A) och vid fastigheterna Rippebo 1:8 och Rippebo 1:12 (i väst) till 39 dB(A). I scenario 7.9 etapp 2 nattid tangerar den beräknade ljudnivån vid Rippebo 1:8 kravet på 40 dB(A) medan beräknade ljudnivåer vid Rippebo 1:12 och Onslunda 3:1 är 39 dB(A).

Det finns ingen information i bullerutredningen om huruvida buller från verksamheten kan ha ljudkaraktärer som är särskilt störningsframkallande enligt Naturvårdsverkets rapport 6538, *Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller*. På sida 8 i rapport 6538 står det att de fall buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid nitningsarbete, lossning av metallskrot och liknande, eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter, bör värdena i tabell 1 i samma rapport sänkas med 5 dBA.

Slutsatsen som nämnden drar är att buller orsakat av verksamheten i drift på nattid uppnår den maximala ljudnivån vid ett närliggande bostadshus enligt sökandes egen inlämnade bullerutredning. Även risken för överskridande ljudnivåer vid fler bostadshus nattid anses stor med hänsyn till antalet hus som beräknas ligga inom en eller två decibelenheter från kravet och att felmarginal för beräkningarna inte anges i utredningen. Nämnden anser därför att utökade arbetstider enbart bör kunna medges efter ansökan till tillsynsmyndigheten.

Buller

Utifrån den inlämnade bullerutredningen är nämndens bedömning fortfarande att bullervallen ska vara på plats innan bullrande verksamhet startar och att uppföljande bullermätning vid närliggande fastigheter ska ske **inom ett år** från det att verksamheten påbörjas. Nämnden vill även att sökanden presenterar vilka åtgärder som kommer att vidtas vid ett eventuellt överskridande av riktvärden.

Angående ett successivt anläggande av bullervallen som lyfts av sökande är det inte möjligt att utifrån redovisad bullerutredning bedöma om ett successivt anläggande kan uppnå tillräckligt bullerdämpande effekt för närboende. En bedömning av risker för närboendes hälsa är därmed inte möjlig att göra.

Dricksvattenbrunnar

Sökande skriver att influensområdet enligt den inlämnade hydrogeoliska utredningen på 150 m ut från verksamhetsområdet motsvarar det längsta avstånd inom vilket grundvattenyttrycket kommer att sänkas och att längre bort kommer ingen påverkan uppstå. Men influensområdet definieras som området där minskning i grundvattenytan är minst 0,3 m grundat i att den tillämpade metoden inte kan särskilja en påverkan på mindre än 0,3 m från naturliga fluktuationer.

I den hydrogeoliska rapporten står det att resultaten från provpumpning bör anses osäkra och att utlästa fluktuationer vid pumpning kan vara naturliga.

Nämnden vill därför att sökande senast vid huvudförhandlingen kommenterar om en påverkan på grundvattnets kvalitet och tillgänglig mängd verkligen kan uteslutas vid en sänkning med mindre än 0,3 m. Vilket uttagsflöde vid täkten behövs för att garantera att grundvattnets strömningsriktning alltid är mot täkten? Kommer uttaget alltid överskrida denna flödesnivå?

I den inlämnade rapporten, *riskanalys avseende vibrationer och luftstötsvåg* rekommenderas (kapital 7.3 kontroll av brunnar) ”att i god tid före första sprängningstillfället kontrollera brunnar. Härvid ska vattennivån i brunnarna om möjligt uppmätas och om möjligt ska även en okulärbesiktning av grävda brunnars insida utföras. Vattenprov ska tas och lämnas in för både kemisk och bakteriologisk undersökning.”

På grund av osäkerheterna i den hydrogeoliska utredningen och med hänsyn till rekommendationen i rapporten *riskanalysen avseende vibrationer och luftstötsvåg* anser nämnden att närboende inom 800 m från verksamhetsgräns ska innan verksamheten påbörjas få sitt brunnsvatten kontrollerat avseende nivå och kvalitet. Vattenkvaliteten ska förutom normal analys för dricksvatten också inkludera vanligt förekommande föroreningar i grundvatten inom förorenade områden. Tillsynsmyndigheten får efter inlämnat förslag från sökanden besluta om lämpliga parametrar. Nämnden vill att förslag på analysparametrar vid provtagning av närboendes brunnsvatten ska presenteras för mark- och miljödomstolen senast vid huvudförhandlingen.

Provtagning av berget

Nämnden noterar att sökande redovisar resultat från analys av bergmaterialet från den planerade täkten där endast Krom har en halt som ligger nära gränsvärdet för mindre än ringa risk (MRR) samt mätning av strålning på berghällar inom det planerade täktområdet där samtliga mätningar visar på ett aktivitetsindex som underskrider 1.

Reningsanläggning

Nämnden hänvisar till sitt tidigare yttrande där nämnden efterfrågade en beskrivning av hur kvävereduktionen ska gå till i reningsanläggningen.

Sökande skriver att kväve kommer att avskiljas när vattnet sedimenteras i dammen, dels genom att växtlighet tar upp kvävet direkt ur vattnet och dels genom den mikrobiella process som kallas denitrifikation.

Nämnden vill att sökande redovisar en utförligare beskrivning av hur gynnsamma förhållanden för denitrifikation ska uppnås. Som nämnden skrev i sitt tidigare yttrande krävs bland annat omväxlande syrerika och syrefattiga delar i reningsanläggningen.

Nämnden vill även att sökande beskriver hur anläggandet av växtligheten i dammarna kommer att göras och hur skötseln av dammarna är tänkt att fungera för att uppnå avsedd kvävereduktion.

Nämnden vill vidare att sökande redovisar hur de kommer att hantera ökade halter av kväve i utgående vatten vintertid om upptag av kväve i växtlighet och denitrifikation visar sig minska i reningsanläggningen vid låga temperaturer.

Sökande presenterar förslag till provtagningsparametrar i utgående vatten. Nämnden önskar att bolaget motiverar sitt val av provtagningsparametrar.

Lagringskapacitet av ytvatten

Nämnden anser fortfarande att lagringsmöjligheter måste finnas i olika skeden av produktionen för att kunna hantera de stora mängderna ytvatten som uppstår i en täkt vid nederbörd. I den inlämnade ytvattenutredning beskrivs det hur krossmaterialet (sylvan) i täktbotten utgör ett utjämningsmagasin men det saknas information om eventuella risker med det och att inte ha avsett lagringsutrymme.

Lagring och hantering av massor

Nämnden hänvisar till sitt tidigare yttrande och vill lyfta följande synpunkter särskilt.

Nämnden anser att tillägg till villkor 13 behövs och hänvisar till sitt tidigare yttrande för förslag till formuleringar.

Nämnden anser att tillsynsmyndigheten ska kunna kräva kompletterande provtagning av inkommande massor vid behov.

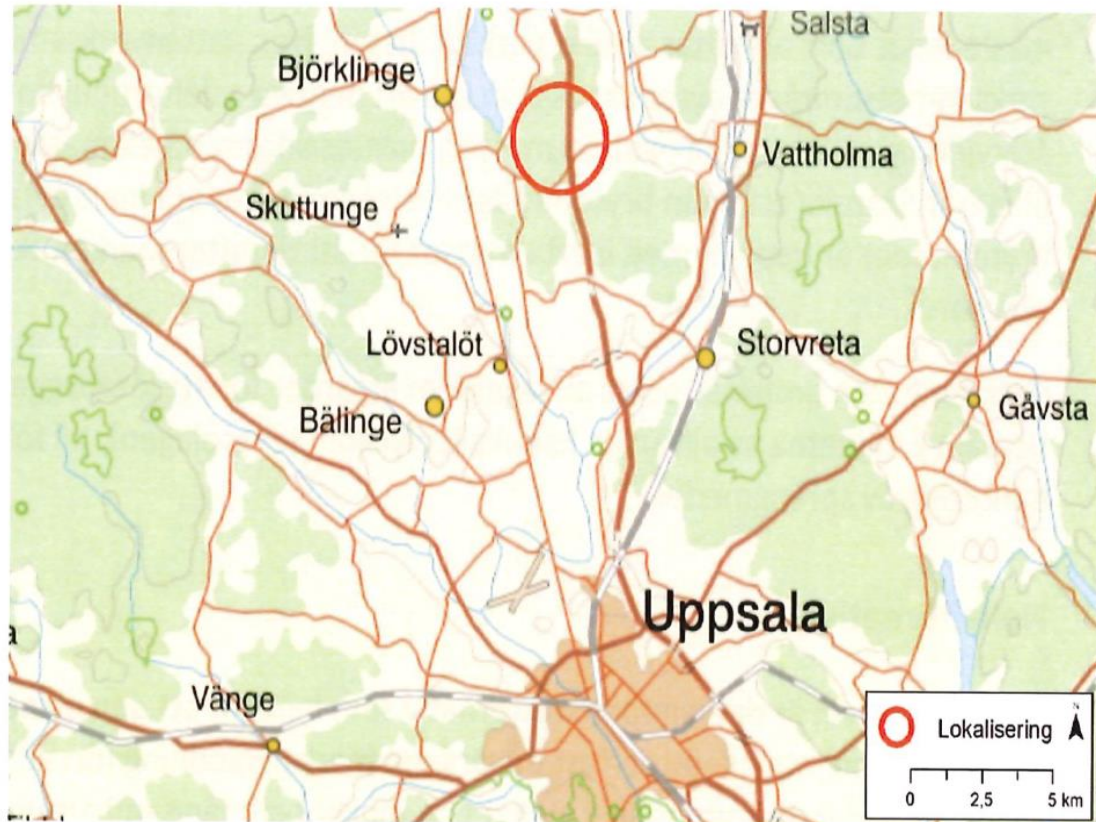
Samråd om omfattning av provtagning ska vidare ske med tillsynsmyndigheten om det skulle föreligga risk för andra föroreningar, t.ex. bekämpningsmedel eller PFAS, än de som täcks av NFS 2004:10 när det gäller mottagning av massor.

Massor innehållande halter över mindre ringa risk (MRR) ska hanteras på särskild yta med särskild möjlighet till rening och innehållande av vatten för att kunna behandla ytavrullet förorenat vatten. Utgående vatten från den separata reningen ska provtas och ingå i kontrollprogrammet.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Samuel Lundström
nämndsekreterare

Figur 1. Lokalisering av täkt markerad med röd ring.

	X-koordinat	Y-koordinat
V1	6657098	128566
V2	6657042	128777
V3	6657073	128925
V4	6656899	129033
V5	6656505	128923
V6	6656413	128958
V7	6655987	128946
V8	6655852	128969
V9	6655782	128964
V10	6655858	128777
V11	6655841	128730
V12	6655778	128683
V13	6656493	128647

	X-koordinat	Y-koordinat
B1	6657082	128594
B2	6657036	128777
B3	6557068	128922
B4	6656896	129027
B5	6656504	128919
B6	6656446	128942
B7	6655994	128922
B9	6655907	128932
B10	6655922	128718
B11	6655933	128699
B12	6656087	128685
B13	6656482	128669

.\Brytområde.dwg

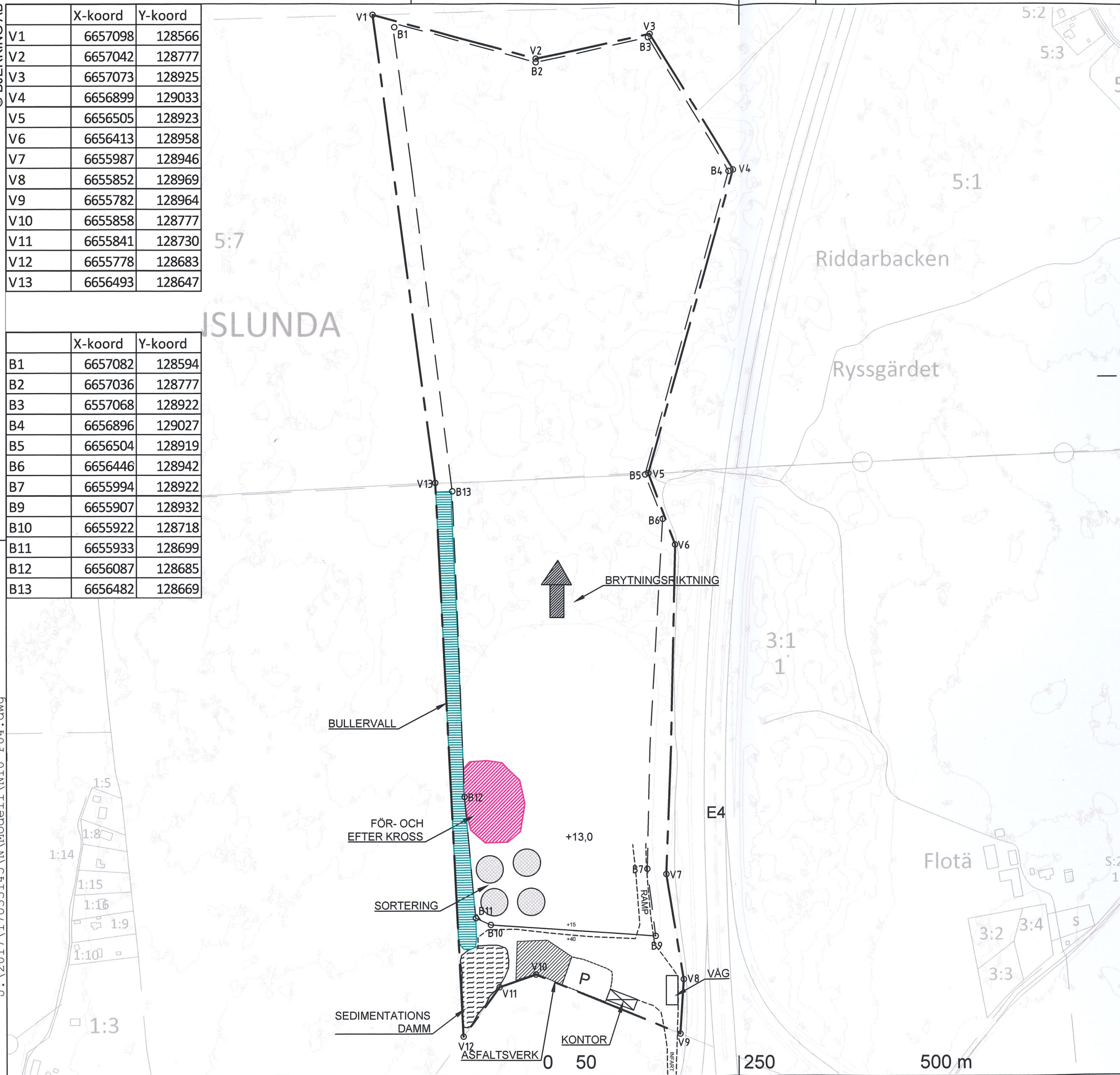
J:\2017\17U33145\Modell\Bjorklinge_fgh_karta_1800.dwg

J:\2017\17U33145\Modell\N10_P1.dwg

J:\2017\17U33145\Modell\etapp1_hojdkurvor.dwg

J:\2017\17U33145\Modell\N10_P04.dwg

XREFS:

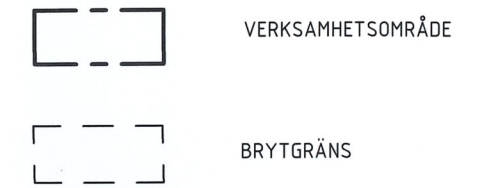

FÖRKLARINGAR

KARTA — DIGITAL GRUNDKARTA

KOORDINAT-SYSTEM — SWEREF99 1800

HÖJDSYSTEM — RH2000

B	JUSTERING AV BRYTGÄNS	191128	KAG	
A	BTG-SETATION UTGÅR	190827	KAG	
BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

EXPLOATERINGSPLAN

ONSLUNDA 3:1
UPPSALA KOMMUN

BJÖRKLING AB
Box 9251
102 73 Stockholm
Telefon: 010-211 80 00
Telefax: 010-211 84 01
www.bjorklinge.se

UPPDRAG NR 17U33145	RITAD/KONSTR AV KAG	HANDLÄGGARE CB
DATUM 18-11-23	ANSVARIG ANDERS VIDENORD	

ETAPP 1
MBK BJÖRKLINGE
PLAN

SKALA A1 - A31:5000	NUMMER N-10.1-01	BET B

LAGER:

PLO: 2019-11-28, 13:03, J:\2017\17U33145\NIRITDEFIN-10.1-01.DWG, KAG

FÖRKLARINGAR

KARTA ——— DIGITAL GRUNDKARTA

KOORDINAT-SYSTEM ——— SWEREF99 1800

HÖJDSYSTEM ——— RH2000

 VERKSAMHETSOMRÅDE

 BRYTGRÄNS

B		JUSTERING AV BRYTGRÄNS	191128	KAG
A		BTG-SETATION UTGÅR	190827	KAG
BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

EXPLOATERINGSPLAN

ONSLUNDA 3:1
UPPSALA KOMMUN

BJÖRKLING AB
Box 9251
102 73 Stockholm
Telefon: 010-211 80 00
Telefax: 010-211 84 01
www.bjorklinge.se

UPPDRAG NR 17U33145	RITAD/KONSTR AV KAG	HANDLÄGGARE CB
DATUM 18-11-23	ANSVARIG ANDERS VIDENORD	

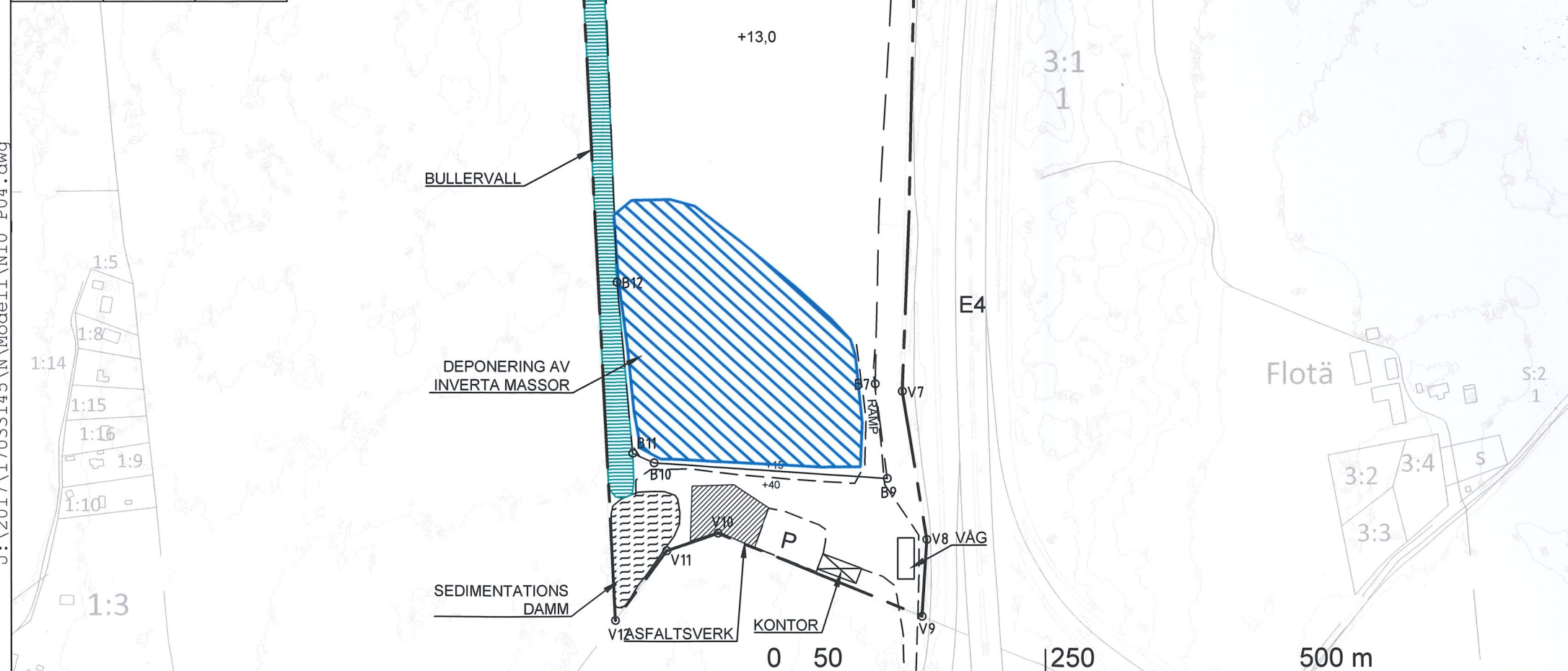
ETAPP 2
MBK BJÖRKLINGE
PLAN

SKALA A1 - A31:5000	NUMMER N-10.1-02	BET B

© BJÖRKLING AB

	X-koordinat	Y-koordinat
V1	6657098	128566
V2	6657042	128777
V3	6657073	128925
V4	6656899	129033
V5	6656505	128923
V6	6656413	128958
V7	6655987	128946
V8	6655852	128969
V9	6655782	128964
V10	6655858	128777
V11	6655841	128730
V12	6655778	128683
V13	6656493	128647

	X-koordinat	Y-koordinat
B1	6657082	128594
B2	6657036	128777
B3	6557068	128922
B4	6656896	129027
B5	6656504	128919
B6	6656446	128942
B7	6655994	128922
B9	6655907	128932
B10	6655922	128718
B11	6655933	128699
B12	6656087	128685
B13	6656482	128669

.\Brytområde.dwg

.\Brytområde.dwg

J:\2017\17U33145\Modell\Björklinge_fgp_karta_1800.dwg
 J:\2017\17U33145\Modell\N10_02.dwg
 J:\2017\17U33145\Modell\etapp2_hojdkurvor.dwg
 J:\2017\17U33145\Modell\N10_P04.dwg

XREFS:

LAGER:

PLO: 2019-11-28, 13:04, J:\2017\17U33145\N10\1-02.DWG, KAG

© BJERKING AB

..\Modell\Brytområde.dwg

J: \2017\17U33145\Modell\Björklinge_fgb_karta_1800.dwg
J: \2017\17U33145\Modell\N10_03.dwg
J: \2017\17U33145\Modell\etapp3_hojdkurvor.dwg
J: \2017\17U33145\Modell\N10_P04.dwg

XREFS:

FÖRKLARINGAR

- KARTA ——— DIGITAL GRUNDKARTA
- KOORDINAT-
SYSTEM ——— SWEREF99 1800
- HÖJDSYSTEM ——— RH2000

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

EFTERBEHANDLINGSPLAN

ONSLUNDA 3:1 UPPSALA KOMMUN

BJERKING AB
Box 9251
102 73 Stockholm
Telefon: 010-211 80 00
Telefax: 010-211 84 01
www.bjering.se

UPPDRAG NR 17U33145	RITAD/KONSTR AV KAG	HANDLÄGGARE CB
DATUM 18-11-23	ANSVARIG ANDERS VIDENORD	

MBK BJÖRKLINGE PLAN

SKALA A1 - A31:5000	NUMMER N-10.1-03	BET -

LAGER: